

Skilsmisse-processen varede i 20 år

Amtet frygtede for, at Vejen ikke ville kunne klare sig uden Læborg

De vedtog at skille Vejen og Læborg

Gruppenbilledet viser det sidste fælles sogneråd for Vejen-Læborg Kommune før adskillelsen i 1909. Det har ikke været muligt at identificere de enkelte sognerådsmedlemmer.

Man tog sig tid, eller, rettere sagt, man blev tvunget til at tage sig tid, da tanken om at skille Læborg og Vejen i to kommuner i sin tid dukkede op. Der gik ikke færre end 20 år fra tankens fødsel til dens virkeliggørelse. Til sammenligning kan anføres, at spørgsmålet om genforeningen af de to kommuner blev ordnet på få måneder.

I Søren Alkærsgis bog "Vejen Sogn" kan man læse følgende om skilsmisseprocessen:

Efterhånden som stationsbyen mere og mere kom til at sætte sit præg på Vejen Sogn, kunne en vis modsætning mellem de to sogne ikke undgås, noget som også kendes andet steds fra under lignende forhold. Bl. a. mærkes gnidningen ved et sognerådvalg i 1885, da man i Vejen var utilfreds med, at de tre - ved et almindeligt valg - valgte alle var fra Læborg. Sognerådet fandt så for at komme folk i møde, et påskud til omvalg (en måned senere) men de samme mænd blev valgt anden gang, kun med et endnu meget større stemmetal (21. dec.). Og det kan vel formodes, at de Vejen-bønder har hjulpet godt til, thi *nær ret sand ska' sejes*, så gælder modsætningen naturligvis nok så meget land og by som just de to sogne.

Tanken om en skilsmisse opstod da også ret tidligt, allerede 1889, 29 år før den endelig gik i orden. 28. februar 1889 blev der på sparekassekontoret afholdt et sognerådsmøde, hvortil var indbudt 10 mænd, 5 fra hvert sogn. Og her blev man, som det synes ret let, enig om betingelserne for adskillelsen. Men amtet sagde nej. Motiveringen nævnes ikke, men formentlig er det den samme som man tre år tidligere havde brugt over for Jerne-Skads (der ønskede at skilles fra Esbjerg), at byen ikke ville kunne klare sig selv (her altså Vejen Sogn). Såvidt ses, lå sagen nu stille i 15 år, og om en senere forhandling derom i 1904 er intet fundet. Først med et sognerådsmøde 21. dec. 1907, da der på ny nedsættes et udvalg kommer sagen igang igen, for endelig efter godt et års forhandling at føre til et resultat, idet hvert sogn bliver selvstændig kommune fra 1. april 1909.

Efter nogen drøftelse enedes man om betingelserne ved et sognemøde på højskole-hjemmet i Vejen 15. februar 1908, hvortil også var indbudt formændene for håndværkerforeningen, borgerforeningen, socialdemokratisk forening og husmandsforeningen i Vejen samt to bestyrelsesmedlemmer for denne sidste forening i Læborg.

Overenskomsten gik ud på:

1. At kommunens gæld 1. april 1909 overtages helt af Vejen, med undtagelse af den, som i regnskabsåret er stiftet til nybygninger i Læborg Sogn.
2. Af den kommunale garanti for Troldhedebanen, på dette tidspunkt 60.000 kroner, skulle Læborg overtage 10.000 kroner, såvidt ses dog under den forudsætning, at banen "kommer vest om Læborg Kirke". Da denne forudsætning ikke opfyldtes, blev forhandlingerne på ny optaget om dette spørgsmål, og de førte, som nævnt, til et noget andet resultat.
3. Hvert af sognene beholder sine skolebygninger og skolelodder, såvelsom de legater, der er stiftet for hvert sogn. Arkivet bliver i Vejen.
4. De fattige og alderdomsunderstøttede skal henhøre til det sogn, hvor de er født, eller hvor de har haft ophold i 5 år, og falder denne 5 års periode på begge sogne, så bestemmes hjemhørigheden af, i hvilket sogn vedkommende har opholdt sig længst.

Da møder i sognene, 27. og 28. februar 1908, viste "omtrent enstemmig tilslutning", blev der indsendt andragende til amtet om skillelse med forespørgsel om afstemningsmåden. Skønt afstemningen 6. april viste: i Vejen 179 for og 1 imod, i Læborg 71 for og 1 imod, så er amtet dog ikke tilfreds, "da den foretagne afstemning ikke har vist, at flertallet ønsker adskillelsen". En ny afstemning blev så foretaget 1. juli og viste for Vejen 268 for og 11 imod, for Læborg 97 for og 1 imod. Derefter gav amtet sit samtykke, og siden fulgte ministeriets af 22. februar 1909.